

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

**DVADESETI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA
U OKVIRU PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU**
za period jul - decembar 2023.

Podgorica, jul 2024. godine

Sadržaj:

UVOD

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima
  - 1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu
    - 1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU
    - 1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24
2. Politički dijalog Crne Gore sa Evropskom unijom

ZAKLJUČAK

U V O D

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. decembra 2013, urađen je Devetnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada redovno šestomjesečno informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje skupštinskog Odbora za evropske integracije. Dvadeseti po redu polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. jula do 31. decembra 2023. godine.

Glavni akcenat je kao i do sada bio na pregovaračkim poglavljima 23 i 24, kao i na obavezama koje se tiču završnih mjerila u ostalim pregovaračkim poglavljima, sa namjerom da u što većem broju poglavlja budu realizovane aktivnosti koje će voditi ka privremenom zatvaranju pregovaračkih poglavlja.

Shodno novoj Odluci o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, donijetoj 3. avgusta 2022, dovršeno je kompletiranje pregovaračke strukture u dijelu imenovanja šefova i članova 32 od 33 pregovaračke radne grupe, za koje je po prvi put donijet jedinstveni Poslovnik o radu.

Posebna pažnja je u izvještajnom periodu poklonjena jačanju komunikacije Ministarstva evropskih poslova sa šefovima pregovaračkih radnih grupa i njihovoj međusobnoj saradnji na horizontalnim i otvorenim pitanjima od značaja za proces.

Takođe, Crna Gora je nastavila trend stoprocentnog usklađivanja sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, što je od posebnog značaja nakon stava međunarodne zajednice u odnosu na dešavanja u Ukrajini.

1. INFORMACIJA O OBAVEZAMA IZVRŠENIM U KONTEKSTU SPROVOĐENJA SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU I NAPRETKU OSTVARENOM U PREGOVORIMA

Praksa održavanja redovnih sastanaka tijela predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju je nastavljena i u drugoj polovini 2023.

Šesnaesti sastanak Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze održan je 4. oktobra 2023. u Briselu. Tom prilikom su predstavnici crnogorskih institucija predstavili su rezultate postignute od prethodnog sastanka koji je održan u oktobru prošle godine, u oblasti slobode kretanja robe, poreza, preduzetništva i industrijske politike, carinska unije i vanjskih odnosa.

Trinaesti sastanak Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku održan je 12. oktobra 2023. u Briselu i u hibridnom formatu. Tom prilikom su predstavnici crnogorskih institucija predstavili rezultate ostvarene u oblastima informatičkog društva i medija, socijalne politike i zapošljavanja, nauke i istraživanja, kao i obrazovanja i kulture.

Šesnaesti sastanak Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku održan je 16. novembra 2023. u Podgorici. Tom prilikom su predstavnici crnogorskih institucija predstavili rezultate postignute u oblastima ekonomskih kriterijuma, kao i u poglavljima 17 – Ekonomska i monetarna politika, 18 – Statistika, 32 – Finansijski nadzor i 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

U Briselu je 12. X 2023, u hibridnom formatu, održan 13. sastanak **Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku** između Crne Gore i Evropske unije. Na sastanku je razmatran napredak i presjek stanja u pregovaračkim poglavljima 2 – Sloboda kretanja radnika, 10 – Informatičko društvo i mediji, 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, 25 – Nauka i istraživanje i 26 – Obrazovanje i kultura. EK je konstatovala napredak u svakoj od oblasti, ukazavši da je u narednom periodu potrebno unaprijediti funkcionalnost Zavoda za zapošljavanje kako bi bio spreman da sprovodi Garanciju za mlade, zatim da je potrebno ubrzati donošenje Zakona o zaštiti jednakosti i zabrani diskriminacije i smanjenju rodnih razlika. U oblasti informatičkog društva i medija, Komisija je sugerisala nastavak usklađivanja zakonodavnog okvira po pitanju elektronskih komunikacija, medija, zaštite podataka i sajber bezbjednosti i pohvalila sprovođenje S3 Strategije pametne specijalizacije i povećana ulaganja u nauku i inovacije. Kad je riječ o obrazovanju, Crna Gora nastavlja rad na unapređenju strateškog i zakonodavnog okvira, dok je donijeta Strategija za mlade s identifikovanjem četiri pravca djelovanja koje bi trebalo realizovati do 2027.

Šesnaesti sastanak **Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo** između Crne Gore i Evropske komisije, održan je 10. X 2023. u Briselu. Ove godine pregovaračko poglavlje 12 nije razmatrano zbog nepredviđenih okolnosti sa strane EK. U dijelu pregovaračkog poglavlja 11 naglašen je napredak koji se ogleda u usvajanju dva važna dokumenta, odnosno, Strategije poljoprivrede i ruralnog razvoja sa Akcionim planom kao i IPARD III programa. U oblasti pregovaračkog poglavlja 13 pozdravljen je napredak u pogledu pripreme Strategije razvoja ribarstva 2024-2029 s Akcionim planom. Takođe, ukazano je na važnost usvajanja tri važna zakona i to Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi, kao i Zakona o strukturnim mjerama i državnoj pomoći u ribarstvu i akvakulturi i Zakona o uređenju tržišta u ribarstvu i akvakulturi koji su u parlamentarnoj proceduri duži period.

Zajednički konsultativni odbor

Sedamnaesti redovan sastanak **Zajedničkog konsultativnog odbora između EU i Crne Gore (ZKO)**, održan je 7. XII 2023. u Briselu, kako bi ocijenio napredak Crne Gore u procesu pristupanja EU, a posebno u oblasti reforme javne uprave. Članovi ZKO-a su zatražili izmjenu Zakona o sprečavanju korupcije, koji tretira predstavnike socijalnih

partnera i organizacija civilnog društva kao funkcionere isključivo zato što su formalno imenovani od strane Vlade, što nije u skladu s njihovom misijom da zastupaju interese organizovanih socijalnih partnera, dovodeći u pitanje njihovu autonomiju i nezavisnost kao nevladinih i neprofitnih organizacija. Pozdravljena je i inicijativa za otvaranje vrata EESC-a zemljama kandidatima, uključivanjem njihovih predstavnika u rad Odbora.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Vlada je 12. jula 2023. donijela Uredbu o načinu saradnje i razmjene informacija između nadležnih organa radi pristupa ili pružanja usluga, čiji je cilj usaglašavanje sa Zakonom o uslugama. Primjenom Uredbe će se povećati transparentnost i informisanost privrednih subjekata, odnosno pružalaca usluga, korišćenjem elektronske jedinstvene kontaktne tačke za usluge koja će služiti pravnim i fizičkim licima iz Crne Gore, kao i iz Evropskog ekonomskog prostora.

Vlada je 3. avgusta 2023. usvojila Izveštaj o primjeni Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija, za 2022. godinu, koji sadrži presjek stanja u pogledu primjene Uredbe.

Vlada je 3. avgusta 2023. donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na određenim radnim mjestima, kojom je predložen dodatak na osnovnu zaradu zaposlenima koji obavljaju informatičke poslove i zaposlenima u Odsjeku za pružanje usluga ugostiteljstva i tehničke podrške neophodnih za funkcionisanje državnih organa i reprezentativnih objekata u Upravi za katastar i državnu imovinu, na najnižim zvanjima. Takođe, Odlukom je predviđeno da može biti određen dodatak na osnovnu zaradu državnim službenicima – unutrašnjim revizorima.

Vlada je 25. oktobra 2023. usvojila Izveštaj o samoprocjeni ispunjenosti privremenih i završnih mjerila u poglavljima pravne tekovine EU. Iz dokumenta proizilazi da se Crna Gora u određenim poglavljima približila internoj spremnosti za njihovo privremeno zatvaranje (5 - *Javne nabavke*, 6 – *Privredno pravo*, 7 – *Pravo intelektualne svojine*, 20 – *Preduzetništvo i industrijska politika*), dok u ostalim poglavljima preostaju dodatni koraci na planu njihovog ispunjenja. Kada je riječ o poglavljima 23 i 24 koja se odnose na oblast vladavine prava, okvirna samoprocjena crnogorske strane je da je ispunjeno oko dvije trećine zadatah privremenih mjerila, dok je kod preostalih privremenih mjerila potrebno realizovati određene aktivnosti u oblastima od značaja u cilju njihove potpune realizacije.

Vlada je 16. novembra 2023. usvojila Informaciju o pripremnim aktivnostima Crne Gore za poziv „Evropski habovi za digitalne inovacije“ u okviru EU programa „Digitalna Evropa“. Crna Gora ima status pridružene zemlje ovom Programu koji omogućava korisnicima da, pod jednakim uslovima kao i korisnici iz država članica EU, imaju pristup pozivima za četiri oblasti i to: superkompjuteri, vještačka inteligencija, napredne digitalne vještine i obezbjeđivanje široke upotrebe digitalnih tehnologija u ekonomiji i društvu.

Ovim povodom su zaduženi Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija i Ministarstvo javne uprave da preduzmu sve potrebne aktivnosti, kako bi bilo omogućeno učešće potencijalnih korisnika iz Crne Gore na navedenom pozivu, a u skladu sa važećim nacionalnim propisima koji uređuju oblast inovacija i državne pomoći.

Vlada je 1. decembra 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjeni Zakona o računovodstvu u javnom sektoru, kojom se predlaže odlaganje početka primjene Zakona o računovodstvu u javnom sektoru za tri godine, sa 1. januara 2024. na 1. januar 2027. zbog potrebe obezbjeđivanja izuzetno zahtjevnog IT rješenja tj. stavljanja u funkciju softvera za vođenje jedinstvene evidencije i registra nepokretnosti. Na istoj sjednici, Vlada je usvojila i Informaciju o Implementaciji platforme za Certifikaciono tijelo (CA) i Informacionog sistema za elektronsko upravljanje dokumentima i upravljanje procesom elektronskih sjednica Vlade. Elektronska identifikacija je postupak korišćenja identifikacionih podataka u elektronskom obliku, koji na jedinstven način predstavljaju fizičko lice, pravno lice ili organ vlasti. S obzirom na to da se postojeći sistemi koriste od 2010. do 2023. i funkcionišu na zastarjelim platformama, biće uspostavljeni novi sistemi, zasnovani na najsavremenijim tehnologijama i u skladu sa najboljim svjetskim praksama i međunarodnim standardima koji uređuju ovu oblast i oblast informacione bezbjednosti. U cilju realizacije Projekta, Vlada je donijela zaključke kojima su zaduženi nadležni organi da formiraju timove za praćenje, upravljanje, razvojni tim i tim za analizu biznis procesa i testiranje.

Vlada je 21. decembra 2023. usvojila Informaciju o zaključivanju Projektnog ugovora u vezi sa projektom „Podrška digitalnoj transformaciji u Crnoj Gori“ i prenosu novčanih sredstava za ovu namjenu i prihvatila tekst Projektnog ugovora. U dokumentu se navodi da je cilj ovog projekta da se doprinese povećanju bezbjednosti, odgovornosti, transparentnosti, inkluzivnosti, efikasnosti i efektivnosti javne uprave, kroz podršku u razvoju usluga e-uprave. Samim tim, očekuje se da će na adekvatan način biti sprovedena procjena potreba/prioriteta za uvođenje e-upravljanja i usluga za sve jedinice lokalnih samouprava u Crnoj Gori i biti završena Studija izvodljivosti za izgradnju Državnog Data centra i Disaster Recovery centra.

U cilju uspostavljanja pravnih pretpostavki za inoviranje ukupne strukture za pregovore, Vlada je 1. decembra 2023. donijela Odluku o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji („Sl. list CG“, broj 112/23), kojom su stvoreni su uslovi za bolju i efikasniju koordinaciju preostalih obaveza iz pregovaračkog procesa. Na istoj sjednici, Vlada je usvojila Informaciju o Izvještaju Evropske komisije za Crnu Goru 2023, koju je pripremio Ministarstvo evropskih poslova.

Pored navedenog, Vlada je 5. decembra 2023. odlučila o Informaciji o prioritetnim reformskim mjerama identifikovanim u kontekstu pripreme Plana rasta EU za Zapadni Balkan, i prihvatila Prvi nacrt reformske agende za Instrument EU za reformu i rast. Dodatno, 11. decembra 2023. Vlada je prihvatila i Drugi nacrt reformske agende za Instrument EU za reformu i rast, s ciljem afirmisanja podsticaja Evropske unije dostupnih kroz Instrument za reformu i rast za Zapadni Balkan, radi sprovođenja

ključnih reformskih mjera u oblastima od strateškog značaja za ubrzanje ekonomskog rasta i konvergencije sa zemljama Evropske unije.

Vlada je 29. decembra 2023. imenovala Predraga Zenovića za glavnog pregovarača Crne Gore s Evropskom unijom, čime je popunjena jedna od ključnih pozicija za pregovarački proces Crne Gore s Evropskom unijom.

1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU

U izvještajnom periodu, Vlada je nastavila da ispunjava obaveze koje proističu iz pregovaračkih poglavlja pravne tekovine EU, čiji je pregled dat u nastavku.

U okviru poglavlja **2 - Sloboda kretanja radnika**, Vlada je 27. decembra usvojila Odluku o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2024. godinu kojom se utvrđuje godišnji broj dozvola i djelatnosti u kojima se stranci mogu zapošljavati.

U okviru **poglavlja 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**, Vlada je 28. decembra 2023. usvojila Predlog strategije razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2024 – 2028. sa Predlogom akcionog plana za 2024 – 2025.

U okviru **poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, Vlada je 6. jula 2023. donijela Strategiju intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026 i Akcioni plan za 2023.

U okviru **poglavlja 9 – Finansijske usluge**, Vlada je 14. XII 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore s Izvještajem sa javne rasprave. Dodatno, Vlada je 29. XII 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju s Izvještajem sa javne rasprave. Predlogom se uvode novi subjekti nadzora, čime se stvaraju uslovi za obavljanje djelatnosti osiguranja od strane postojećih pravnih lica, kao i uvođenje nove kategorije subjekata nadzora – preduzetnika-posrednika u osiguranju, po ugledu na postojeće zakonsko rješenje koje se odnosi na preduzetnika-zastupnika u osiguranju.

U okviru poglavlja **10 – Informatičko društvo i mediji**, Vlada je 3. avgusta 2023. usvojila Strategiju za razvoj 5G mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori 2023-2027. godina sa Akcionim planom za 2023-2024. koja je planirana Programom pristupanja Crne Gore EU 2023-2024. Takođe, Vlada je 19. oktobra 2023. usvojila Medijsku strategiju 2023-2027. sa Akcionim planom za period 2023-2024. koja je planirana Programom pristupanja Crne Gore EU 2023-2024. Skupština je 28. decembra donijela Zakon o izmjeni Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i televizija Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, broj 125/23) kada je izmijenjen član 1 tog Zakona koji se tiče obezbjeđivanja sredstava iz budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG kojim se definiše da se sredstva obezbjeđuju u zavisnosti od makroekonomskih parametara i limita potrošnje, s tim da iznost tih sredstava na godišnjem nivou ne može

biti manji od iznosa opredijeljenog za prethodnu fiskalnu godinu. Vlada je 23. decembra 2023. usvojila Mapu puta za uvođenje 5G mobilnih komunikacionih mreža.

U okviru pregovaračkog **poglavlja 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor** Vlada je 14. IX 2023. usvojila Drugu inoviranu Strategiju Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor sa Opštim akcionim planom i Posebnim akcionim planom za suzbijanje i iskorjenjivanje klasične kuge svinja.

U **poglavlju 14 – Saobraćajna politika** u oblasti drumskog saobraćaja donijet je Pravilnik o tehničkim uslovima za projektovanje i izgradnju autobuskih stajališta („Sl. list CG“, broj 97/23), čime je nastavljeno s usklađivanjem u ovoj oblasti.

U **poglavlju 15 – Energetika** u oblasti energetske efikasnosti donošenjem Pravilnika o označavanju energetske efikasnosti rashladnih uređaja sa funkcijom direktne prodaje („Sl. list CG“, broj 67/23), Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje sa funkcijom direktne prodaje („Sl. list CG“, broj 67/23), Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna električnih motora („Sl. list CG“, broj 67/23) i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za električne transformatore („Sl. list CG“, broj 67/23), nastavljeno je s ispunjavanjem obaveza iz trećeg završnog mjerila. Doneseni su i Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna transformatora snage („Sl. list CG“, broj 95/23), Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna za spoljne uređaje za električno napajanje („Sl. list CG“, broj 95/23), kao i Pravilnik o tehničkim zahtjevima eko dizajna opreme za zavarivanje („Sl. list CG“, broj 97/23).

U okviru **poglavlja 16 – Porezi**, Vlada je 3. VIII 2023, u kontekstu I završnog mjerila, utvrdila Predlog zakona o izmjenama Zakona o akcizama kojim su izvršene izmjene akciznog kalendara za cigarete i prerađeni duvan namijenjen zagrijavanju (bezdimni duvanski proizvod). Predlaže se usporavanje postojećeg akciznog kalendara i predlaže da visina akcize na bezdimne duvanske proizvode i tokom 2024. iznosi 145 eura po kilogramu duvanske smjese. Realizacija navedenih akata pozitivno utiče na ispunjenje prvog završnog mjerila u ovom poglavlju. Skupština je 29. XII 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o akcizama („Sl. list“ broj 125/23). Ovim zakonskim rješenjem se, u cilju smanjenja negativnih uticaja koje upotreba proizvoda od šećera imaju na zdravlje stanovništva, predlaže uvođenje akcize na negaziranu vodu sa dodatkom šećera ili drugih sredstava za zaslađivanje ili aromatizaciju i bezalkoholno pivo. Istog dana Skupština je donijela i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list“ broj 125/23). Utvrđivanje navedenih akata pozitivno utiče na ispunjenje I završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru **poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Vlada je 9. XI 2023. usvojila Informaciju o pripremi Programa ekonomskih reformi (PER) za Crnu Goru za period 2024 - 2026. godina. Novina u odnosu na prošlogodišnji Program je da je analiza strukturnih reformi podijeljena u tri oblasti, umjesto dosadašnjih 13, i to: konkurentnost,

održivost i otpornost, te ljudski kapital i socijalne politike. Predviđeno je da Program sadrži najviše šest mjera strukturnih reformi iz navedenih oblasti, koje treba da se odvijaju u periodu od najviše tri godine sa specifičnim ciljevima koje treba postići svake godine. Vlada se 23. XI 2023. upozнала sa Nacrtom poglavlja 5 - Strukturne reforme PER 2024-2026. godine, i dala saglasnost da se Nacrt pošalje na komentare Evropskoj komisiji. Nacrt predviđa implementaciju šest strukturnih reformi i devet posebnih mjera. Skupština je 28. XII 2023, u kontekstu III završnog mjerila, donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list“ broj 125/23). Predlogom zakona utvrđuju se bliži kriterijumi za korišćenje sredstava rezervi kao i usklađivanje vremenskog okvira za primopredaju dokumentacije, softverskih rješenja i drugih akata koji se odnose na vršenje ocjene primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti sa Državne revizorske institucije na Fiskalni savjet. Zadatak Fiskalnog savjeta je da pruži savjetodavna mišljenja na tekstove predloga zakona ili drugih propisa koji predlažu poslanici, prati i analizira uticaj penzijskog i zdravstvenog sistema, procjenjuje osnovne fiskalne rizike i sl. koji mogu da imaju negativan uticaj na održivost fiskalne politike. Skupština je 29. XII 2023, u kontekstu I završnog mjerila, donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore. Zakon je potpuno usklađen sa pravnom tekovinom Evropske unije, a u skladu sa preporukama Evropske komisije, kao i preporukama MMF-a datim tokom sprovođenja Misije za procjenu zaštitnih mehanizama Centralne banke Crne Gore (Safeguards Assesment Mission).

U okviru **poglavlja 18 - Statistika**, Vlada je 14. IX 2023. usvojila Informaciju o pripremi, organizaciji i sprovođenju popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2023. Vlada je 28. IX 2023. dala saglasnost za plaćanje naknade članovima komisija Uprave za statistiku koje će preduzimati statističke aktivnosti u vezi sa popisom stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini. Vlada je 31. X 2023. donijela Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa („Sl. list“ broj 98/23). Izmjenom Uredbe je propisano da će se popis sprovesti od 30. XI do 15. XII 2023. Vlada je 16. XI 2023. donijela Odluku o izmjenama Odluke o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. godini („Sl. list“ broj 102/23). Osnovi razlog za donošenje ove odluke, kako je naglašeno u diskusiji, je potreba da se obezbijedi dovoljan broj učesnika u Popisu, dodatnom stimulacijom, odnosno povećanjem nadoknade za njihov rad. Skupština je na predlog grupe poslanika, 27. XI 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o popisu stanovništva, domaćinstava i stanova („Sl. list“ broj 105/23) kao i Odluku o obrazovanju Odbora za praćenje primjene Sporazuma o uslovima za održavanje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova, kao i praćenje sprovođenja procesa popisa („Sl. list“ broj 105/23). Vlada je 29. XI 2023. usvojila Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa („Sl. list“ broj 107/23), a donijeta je i Odluka o obrazovanju Komisije za praćenje uspostavljanja softvera za provjeru podataka prikupljenih tokom procesa popisa stanovništva („Sl. list“ broj 107/23). Vlada je 15. XII 2023. donijela Uredbu o izmjeni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa („Sl. list“ broj 113/23), kao i Odluku o izmjenama Odluke o

visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023 („Sl. list“ broj 113/23). Vlada je 27. XII 2023. donijela Uredbu o dopuni Uredbe o utvrđivanju perioda sprovođenja popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa (“Sl. list” broj 119/23), Predlog programa zvanične statistike 2024 – 2028, kao i Strategiju razvoja zvanične statistike 2024 - 2028. godine sa Predlogom akcionog plana za 2024. i 2025. godinu. Vlada je 29. XII 2023. donijela Odluku o godišnjem planu zvanične statistike za 2024. godinu (“Sl. list” broj 122/23). Godišnjim planom je planirana realizacija 200 statističkih istraživanja. Od tog broja 172 (ili 86 %) će se realizovati od strane Uprave za statistiku, kao glavnog nosioca i diseminatora statističkih podataka, 26 (13 %) istraživanja, realizovati drugi proizvođači zvanične statistike, dok će se dva istraživanja realizovati kroz saradnju Ministarstva finansija, Centralne banke i Uprave za statistiku. Realizacija navedenih akata pozitivno utiče na ispunjenje I završnog mjerila u ovom poglavlju.

U okviru **poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**, u avgustu je započeta implementacija ugovora o nabavci opreme „Unapređenje postojeće informatičke infrastrukture i razvoj novog informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje Crne Gore“ u okviru Jednogodišnjeg Akcionog programa za Crnu Goru za 2020. godinu „Podrška pametnom i inkluzivnom rastu – zapošljavanje i socijalna inkluzija“ koji se finansira iz pretpristupnih fondova IPA II i koji ko-finansira Vlada Crne Gore. Cilj projekta je pružanje podrške Zavodu za zapošljavanje za jačanje kapaciteta kako bi se unaprijedio odgovor potrebama klijenata i osigurao pristup uslugama. Dodatno, dodatni cilj je uspostavljanje baze podataka za statističko profilisanje nezaposlenih u cilju usklađivanja aktivnih mjera tržišta rada i adekvatnog odgovora na potrebe poslodavaca. Implementacija ovog ugovora će doprinijeti uslovima za dalje unapređenje administrativnih i tehničkih kapaciteta što je dijelom vezano za treće završno mjerilo u ovom poglavlju. Skupština je 29. decembra 2023. godine donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Sl. list Crne Gore“, broj 125/23) u cilju regulisanja pravne situacije nastale nakon prestanka važenja odredbe člana 17 stav 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju predlogom da se propiše jedinstvena starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju od 65 godina života i 15 godina staža osiguranja.

U okviru **poglavlja 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata**, nastavljeno je sprovođenje projekta tehničke podrške iz programa IPA 2021, ukupne vrijednosti 1 milion eura u trajanju od 24 mjeseca, čiji su ciljevi dijelom usmjereni na podršku ispunjavanju završnih mjerila za ovo pregovaračko poglavlje. Tokom izvještajnog perioda, održani su prvi sastanci sa angažovanim ekspertima iz država članica EU, kako bi se mapirale aktivnosti vezane za početak revizije Akcionog plana za ispunjavanje zahtjeva kohezione politike EU. Dodatno, analizirane su preporuke godišnjeg izvještaja Evropske komisije za ovo poglavlje, kako bi se koncipirao plan njihovog ispunjavanja za naredni period. Takođe, završena je priprema drugog nacrta novih višegodišnjih operativnih programa za period 2024-2027 za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i socijalne politike, koji su dostavljeni na komentare Evropskoj komisiji.

U okviru **poglavlja 25 – Nauka i istraživanje**, Vlada je 6. jula 2023. usvojila Program za inovacije 2023-2027. Takođe, 3. avgusta 2023, Vlada je usvojila Akcioni plan za sprovođenje Operativnog programa za implementaciju Strategije pametne specijalizacije (2021-2024), za period 2023-2024. Vlada je 1. decembra 2023. donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za inovacije i pametnu specijalizaciju kojim će predsjedavati ministarka prosvjete, nauke i inovacija.

U okviru **poglavlja 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada je 3. avgusta 2023. donijela Nacionalni program razvoja kulture 2023-2027, s Akcionim planom za 2023. i 2024. Vlada je 19. oktobra 2023. usvojila Strategiju za mlade 2023-2027 sa Akcionim planom za period 2023-2024.

U okviru **poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, u cilju ispunjenja obaveza iz petog završnog mjerila Evropskoj komisiji je 10. VII 2023. poslat 15. tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera o zaštiti Ulcinjske Solane (za period april-jun), dok je 16. tromjesečni izvještaj o nivou implementacije mjera o zaštiti Ulcinjske Solane (za period jul-septembar) poslat 6. X 2023. U toku je formiranje upravljačke strukture za Ulcinjsku solanu kroz uspostavljanje društva sa ograničenom odgovornošću Park prirode „Ulcinjaska Solana”, koje sprovodi Opština Ulcinj u saradnji s Ministarstvom. U periodu od 8. VI - 18. VII 2023. je održana javna rasprava za Nacrtu zakona o zaštiti prirode. Vlada je 3. VIII 2023. usvojila Nacionalnu strategiju za upravljanje hemikalijama 2024- 2026, kao i Planove upravljanja za 2021-2025. za nacionalne parkove: Biogradska gora, Durmitor, Lovćen, Skadarsko jezero i Prokletije. Vlada je 8. IX 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima, ali je zbog formalnih razloga vraćen na ponovo utvrđivanje od strane Vlade. U okviru Projekta „Podrška u kompletiranju funkcionalnog uspostavljanja Registra zagađivača (PRTR) i katastra zagađivača”, koji je podržan od strane Eko Fonda, tokom jula mjeseca potpisan je Ugovor o saradnji vezano za realizaciju istog i kroz njega su inicijalno planirane obuke za Radnu grupu koja će se baviti vođenjem PRTR sistema i katastra. Takođe, izrađena su Uputstva o korišćenju zaključaka u vezi sa najboljim dostupnim tehnikama za sisteme za tretman/upravljanje otpadnim vodama i otpadnim gasovima u sektoru hemije kao i Smjernice za izvještavanje prema Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine. Peti polugodišnji Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za ispunjavanje završnih mjerila u Poglavlju 27 – Životna sredina i klimatske promjene, koji obuhvata period mart – avgust 2023. Vlada je usvojila 1. XII 2023.

Ministarstvo je 20. X 2023. potpisalo Memorandum o saradnji sa Nature Returns, Unipessoal Lda. po pitanju sprovođenja projekta „*Business for Nature*”, koji služi kao pilot-projekat za testiranje inovativnog pristupa u upravljanju zaštićenim područjima: prijetnje i problemi, koji se pojavljuju u zaštićenom području, pokušavaju se riješiti kroz uključivanje privrednika koji u tome vide svoj ekonomski interes. Vlada je 21. XII 2023. utvrdila Predlog zakona o upravljanju otpadom. Na osnovu Zakona o hemikalijama, donešeni su sljedeći pravilnici: Pravilnik o dopuni Pravilnika o metodama ispitivanja opasnih svojstava hemikalije („Sl. list CG“, broj 91/23); Pravilnik o izmjenama i dopunama Liste klasifikovanih supstanci („Sl list CG“, broj 116/23).

Na osnovu Zakona o životnoj sredini u izvještajnom periodu, donijet je Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim uslovima, kriterijumima i postupku za dobijanje prava na korišćenje ekološkog znaka („Sl. List CG“, broj 91/23).

U poglavlju 28 – **Zaštita potrošača i zdravlja**, u dijelu zaštite potrošača Vlada je 6. VII 2023. donijela Akcionni plan za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača 2022-2024. za 2023. sa Izvještajem o realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača za 2022. Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu je u decembru 2023. donijelo i objavilo Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2024., čime je nastavljeno s usklađivanjem i ispunjavanjem obaveza iz prvog završnog mjerila. Nadalje, u oblasti zdravlja Vlada je 25. X 2023. usvojila Strategiju za razvoj zdravstva za period 2023-2027. sa Akcionim planom za 2023-2024 kao i 27. X 2023. Strategiju ranog razvoja djeteta za period 2023-2027. s Akcionim planom za 2023-2024.

U okviru poglavlja 29 – **Carinska unija**, Vlada je 25. X 2023. donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti, u koju su prenijete odredbe u vezi sa postupanjem carinskog organa sa robom za koju se sumnja da povređuje prava intelektualne svojine. Vlada je 14. XII 2023. donijela Uredbu o carinskoj tarifi za 2024. kojom se utvrđuje visina carinskih stopa u skladu sa Protokolom o pristupanju Crne Gore Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije. Predmetne aktivnosti doprinose ispunjenju obaveza definisanih prvim i drugim završnim mjerilima.

U okviru poglavlja 30 – **Vanjski odnosi**, Vlada je 14. XII 2023. utvrdila Predlog zakona o međunarodnoj razvojnoj saradnji i međunarodnoj humanitarnoj pomoći koji je prepoznat kao jedna od glavnih preporuka iz posljednjeg Izvještaja EK o Crnoj Gori. Iako nije u direktnoj sprezi s pregovaračkim poglavljem 30, kao horizontalna obaveza predviđena regionalnom saradnjom u okviru Berlinskog procesa, Vlada je 11. XII 2023. utvrdila set predloga zakona koji se ratifikuju ranije potpisani sporazumi: Sporazum o slobodi kretanja na Zapadnom Balkanu sa ličnom kartom, Sporazum o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini i Sporazum o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu.¹

¹ Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini koji ima za cilj uspostavljanje zajedničkih pravila za pojednostavljeno automatsko priznavanje profesionalnih kvalifikacija podnosiocima zahtjeva koji su te kvalifikacije stekli u jednoj od šest zemalja Zapadnog Balkana, kako bi se licima sa tim kvalifikacijama omogućio pristup i bavljenje regulisanom profesijom u drugoj zemlji Zapadnog Balkana i obrnuto, u cilju podsticanja mobilnosti profesionalaca, boljeg usklađivanja vještina sa potrebama tržišta rada i povećane produktivnosti. Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja na Zapadnom Balkanu čijom primjenom će postupak priznavanja biti efikasniji, korisnici će manje čekati na ostvarivanje svojih prava, a državni aparat će se u velikoj mjeri osloboditi suvišnih procedura. Sporazum se odnosi samo na kvalifikacije visokog obrazovanja stečene u javnim akreditovanim visokoškolskim ustanovama zemalja potpisnica. Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o slobodi kretanja na Zapadnom Balkanu sa ličnom kartom koji obezbjeđuje unaprijeđenje dalje saradnje u nastojanju da se uzajamno olakšaju uslovi putovanja i unaprijede dobri odnosi, prvenstveno pojednostavljuvanjem administrativnih procedura za ulazak, tranzit, izlazak i kratki boravak fizičkih lica na Zapadnom Balkanu, a na principima prava EU, evropskim vrijednostima i u skladu sa pozitivnom praksom EU.

U okviru **poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Crna Gora je nastavila trend usklađenosti sa odlukama Savjeta EU koje se odnose na restriktivne mjere:

- Vlada je 20. VII 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Burundiju („Sl. list CG”, broj 78/23);
- Vlada je 20. VII 2023. donijela Odluku o izmjenama i dopuni Odluke o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u vezi sa situacijom u Bjelorusiji i umiješanosti Bjelorusije u rusku agresiju na Ukrajinu („Sl. list CG”, broj 78/23);
- Vlada je 3. VIII 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na djelovanja Ruske Federacije kojima se destabilizuje situacija u Ukrajini („Sl. list CG”, broj 79/23);
- Vlada je 3. VIII 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Bolivarskoj Republici Venecueli („Sl. list CG”, broj 79/23);
- Vlada je 5. IX 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovaja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine („Sl. list CG”, broj 86/23);
- Vlada je 28. IX 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih Odlukama Savjeta Evropske unije protiv određenih lica i subjekata s obzirom na stanje u Islamskoj Republici Iranu („Sl. list CG”, broj 93/23).
- Vlada je 3. X 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Republici Nikaragvi („Sl. list CG”, broj 96/23);
- Vlada je 3. X 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Republici Zimbabve („Sl. list CG”, broj 93/23);
- Vlada je 19. X 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Republici Savez Mjanmara („Sl. list CG”, broj 96/23);
- Vlada je 19. X 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u Republici Tunisu („Sl. list CG”, broj 86/23);
- Vlada je 27. X 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije kao odgovor na nezakonito priznavanje, okupaciju ili pripojenje od strane Ruske Federacije određenih ukrajinskih regija koje nijesu pod kontrolom Vlade Ukrajine („Sl. list CG”, broj 96/23);
- Vlada je 7. XII 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjesta utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije s obzirom na stanje u regiji Pridnjestrovlje u Republici Moldaviji („Sl. list CG”, broj 117/23).

1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

U oblasti **vladavine prava**, otpočete su konsultacije s Evropskom komisijom na temu obezbjeđivanja relevantnih informacija o stepenu ispunjenosti privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24. Intencija je da se blagovremeno obezbijede svi relevantni podaci koji potkrepljuju ispunjenost većine privremenih mjerila te da se, kod onih mjerila koja nijesu ispunjena do sada, definiše redosljed koraka koji vode do njihove potpune realizacije. Sve ovo kako bi Evropska komisija, u momentu kada se pristupi finalizaciji Izvještaja o procjeni ispunjenosti privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24 (tzv. IBAR), imala u posjedu sve relevantne informacije u odnosu na stepen realizacije svakog pojedinačnog privremenog mjerila. Na osnovu nove Odluke o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, Vlada je 27. decembra 2023. donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za vladavinu prava, a javni poziv za izbor jednog predstavnika nevladinog sektora u ovom tijelu objavljen je 19. decembra 2023.

Pravosuđe, borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, suzbijanje ilegalnih migracija

U oblasti **pravosuđa**, na strateškom planu Vlada je 6. jula 2023. donijela Program razvoja alternativnog rješavanja sporova sa Akcionim planom 2023-2025, kojim se obezbjeđuju preduslovi za unapređenje primjene alternativnih načina rješavanja sporova, povećanje efikasnosti pravosuđa, poboljšanje pristupa pravdi i pravnoj sigurnosti građana, kao i obezbjeđenje postupanja medijatora i evaluatora u skladu sa standardima dobre prakse. Kada je u pitanju zakonodavni okvir, Vlada je 6. jula 2023. donijela Uredbu o broju miritelja i arbitara i visini nagrade za rad i naknade troškova u postupku mirnog rješavanja radnih sporova, shodno Zakonu o mirnom rješavanju radnih sporova, kojom je utvrđen broj miritelja i arbitara, kao i visina nagrade za rad i naknade troškova u sprovođenju postupka mirnog rješavanja radnih sporova. Na istoj sjednici, Vlada je usvojila i Informaciju o potrebi privremenog rješavanja pitanja prostornih kapaciteta Specijalnog državnog tužilaštva i Specijalnog policijskog odjeljenja. Informacija predviđa da se, u cilju privremenog rješavanja problema nedostajućih prostornih kapaciteta ovih organa, navedenim resorima na korišćenje ustupi odgovarajući broj kancelarija i ostalih pomoćnih prostorija u staroj zgradi Vlade koja je u svojini države. Vlada je 3. avgusta 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjeni Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, kojim se, zbog povećanog obima posla, stvaraju uslovi za povećanje zarada sudijama osnovnog suda i osnovnim državnim tužiocima. Vlada je 28. septembra 2023. usvojila i Informaciju o potpisivanju Ugovora o zakupu poslovnog prostora za potrebe smještaja Ustavnog suda i tim putem prihvatila i tekst predmetnog Ugovora o zakupu. Vlada je 19. oktobra 2023. usvojila Informaciju o analizi stvaranja uslova za uvođenje procesa vetinga u pravosuđu, čiji je cilj da ukaže na koji način treba pristupiti unaprjeđenju sistema odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija. Nakon detaljne analize, Ministarstvo pravde je zauzelo stav da je za crnogorske prilike najadekvatniji sistem vetinga koji bi se izvršavao fazno, gdje bi prva faza obuhvatala izmjene odredbi Ustava koje se odnose na stalnost sudijske funkcije, sastav Sudskog savjeta i izbor članova ovog tijela, relevantnih odredbi koje se odnose na Tužilački savjet, kao i drugih

odredbi koje su u direktnoj vezi sa procesom vetinga za čijim izmjenama i dopunama se ukaže potreba. Druga faza vetinga („pre-vetting“) obuhvatala bi proces ocjenjivanja članova i kandidata za članove Sudskog savjeta, Tužilačkog savjeta i komisija u specijalizovanim organima sudstva i tužilaštva (disciplinske i etičke komisije, komisije za ocjenjivanje itd.), dok bi treća faza podrazumjevala proces reforme sudova i Državnog tužilaštva i evaluaciju predsjednika sudova, sudija Vrhovnog suda, sudija Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca, državnih tužilaca u Vrhovnom državnom tužilaštvu i rukovodilaca državnih tužilaštava. Uporedo sa njom bi se odvijao i rad internih komisija Sudskog i Tužilačkog savjeta koje bi u međuvremenu bile oformljene i obavljale bi veliki dio posla koji bi se odnosio na izbore novih nosilaca pravosudnih funkcija, kao i horizontalna pomjeranja/napredovanja unutar sudskog i tužilačkog sistema. S ciljem osiguravanja nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa, Vlada je 25. oktobra 2023. usvojila Informaciju o rješavanju stambenih potreba zaposlenih u upravi i pravosuđu, koja predviđa izradu akata kojim bi se Vladi prvi put omogućilo da bude tretirana kao drugo pravno lice u procesu osnivanja Stambene zadruge u ovom sektoru. Ovako zamišljena Zadruga radiće na transparentan način i obezbijediće Vladi praćenje toka finansija i ulogu u odgovornosti samog rukovođenja i trošenja sredstava, budući da se sredstva izdvajaju iz budžeta Crne Gore. Vlada je 16. novembra 2023. usvojila Informaciju o potrebi ostvarivanja održivog sistema pravosudne infrastrukture u Crnoj Gori, kojom su stavljeni van snage zaključci Vlade koji su se ticali rješavanja prostornih kapaciteta pravosudnih organa sa sjedištem u Podgorici. Takođe, zaduženo je Ministarstvo pravde da u saradnji sa Upravom za katastar i državnu imovinu sagleda mogućnosti i predloži adekvatnu lokaciju za izgradnju objekata za potrebe ovih organa. Vlada je 21. decembra 2023. usvojila Informaciju o potrebi izmjena i dopuna Zakona o arbitraži, u kojoj je istaknuto da Zakon, koji je stupio na snagu prije više od osam godina, nije pretrpio nikakve izmjene te da su značaj postupaka koji se rješavaju putem arbitraže, kao i društveni ambijent u kojem se Zakon primjenjuje, nametnuli potrebu njegovih izmjena i dopuna, posebno u djelu koji se odnosi na detaljnije propisivanje normi koje se odnose na arbitražni postupak, kao i prepoznavanje svih nadležnosti i procesnih mogućnosti Arbitražnog tribunala u dijelu koji se odnosi na rješavanje ovih sporova.

Što se tiče potrebe odabira nosilaca/teljki najviših pravosudnih funkcija u pravosuđu, Skupština je 22. novembra 2023. izabrala poslednjeg nedostajućeg sudiju Ustavnog suda, dok je 21. decembra 2023. izabrala i tri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika.

U odnosu na bilans rezultata u oblasti procesuiranja ratnih zločina, 20. decembra 2023. službenik Uprave policije Z.G. uhapšen je po nalogu Specijalnog državnog tužilaštva (SDT) zbog umiješanosti u ratne zločine u Bosni i Hercegovini.

U oblasti **borbe protiv korupcije**, Vlada je 12. oktobra 2023. utvrdila osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Ugovora između Crne Gore i Republike Srbije o dopuni Ugovora između Crne Gore i Republike Srbije o izručenju i prihvatila tekst Ugovora. Ugovorom koji je trenutno na snazi, u okviru krivičnih djela korupcije, za koja se može dozvoliti izručenje sopstvenih državljana, nijesu predviđena krivična djela zloupotreba

položaja u privrednom poslovanju, kao i zloupotreba ovlaštenja u privredi, a koja su predviđena Krivičnim zakonikom Crne Gore. Na ovaj način bi se otvorila mogućnost da, u predmetima za pomenuta krivična djela, Crna Gora i Republika Srbija, kao zemlje potpisnice, mogu jedna drugoj na zahtjev izručivati sopstvene državljane radi krivičnog gonjenja, odnosno izdržavanja kazne zatvora. Na preventivnom planu, Vlada je 29. decembra 2023. donijela Uredbu o dopuni Uredbe o Vladi Crne Gore, kojom se uvodi obavezna provjera integriteta šefa Kabineta predsjednika Vlade, zamjenika šefa Kabineta predsjednika Vlade te savjetnika predsjednika i potpredsjednika Vlade, kao dio procedure njihovog zapošljavanja, u cilju izbjegavanja i rješavanja mogućih rizika sukoba interesa, i na taj način poboljšava se efikasnost antikorupcijskog mehanizma u okviru Vlade. Novim članom Uredbe propisuje se postupak provjere navedenih lica kroz evidencije koje vodi Agencija za sprječavanje korupcije, a na prethodni zahtjev generalnog sekretara Vlade. Na istoj sjednici, Vlada je donijela Odluku o dopunama Poslovnika Vlade Crne Gore, kojom se, radi smanjenja korupcijskih rizika u sadržaju propisa, predlaže uvođenje preliminarne kontrole na rizike od korupcije – CPL, kao obavezne u proceduri izrade predloga zakona i drugih propisa koje utvrđuje Vlada, a u skladu s aktom Ministarstva pravde kojim se uređuje sadržaj CPL obrasca. Preliminarna kontrola na rizike od korupcije treba da omogući predlagачu propisa da sagleda potencijalne korupcijske rizike koje propis može sadržati, a Agenciji da brže prepozna norme koje sadrže korupcijske rizike i dā preporuke u cilju njihovog otklanjanja.

Kada je u pitanju strateški okvir **borbe protiv organizovanog kriminala**, Vlada je 3. avgusta 2023. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije upravljanja ljudskim resursima u Upravi policije (2019-2024), za 2022. godinu, sa Akcionim planom za 2023. godinu. Od ukupno 22 aktivnosti planiranih za realizaciju u 2022. godini, 13 je realizovano, tri su djelimično realizovane, dok je šest aktivnosti nerealizovano i te aktivnosti su prenijete u Akcioni plan za 2023.

U oblasti **sprečavanja pranja novca**, Vlada je 5. decembra 2023. utvrdila Predlog zakona o sprečavanju pranja novca finansiranja terorizma, koji utvrđuje mjere i radnje koje se preduzimaju na planu sprečavanja i otkrivanja pranja novca i finansiranja terorizma, kao i ovlaštenja i način rada policijskih službenika na poslovima koji se tiču ove oblasti. Istog dana, Vlada je utvrdila i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore, kojim se u pravni sistem uvodi 17 novih krivičnih djela te vrši usklađivanje propisa s međunarodnim standardima. Dodatno, Vlada je 11. decembra 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću, s ciljem uspostavljanja održivog regulisanja priređivanja igara na sreću putem telekomunikacionih sredstava i preciznijeg definisanja odredbi koje se odnose na sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Setom pomenutih zakona izbjegnuto je svrstavanje Crne Gore na „sivu listu“ Manivala, koja se odnosi na zemlje koje ne primjenjuju dovoljno efikasne mjere za sprečavanje pranja novca.

Kada je u pitanju **finansiranje terorizma**, Vlada je 19. oktobra 2023. utvrdila Predlog za potpisivanje ažuriranog bilateralnog Aranžmana EU i Crne Gore za implementaciju Zajedničkog akcionog plana zemalja Zapadnog Balkana u borbi protiv terorizma. Na ovaj način, Crna Gora ostaje dio regionalne strukture u borbi protiv terorizma, a nastavlja se i

podrška EU u implementaciji aktivnosti predviđenih Zajedničkim akcionim planom zemalja Zapadnog Balkana u borbi protiv terorizma.

U oblasti **sajber bezbjednosti**, Vlada je 12. oktobra 2023. utvrdila osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje ugovora o osnivanju Centra za sajber-kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C), kojom prilikom je prihvaćen tekst ovog ugovora. Zaključivanjem ovog ugovora stvaraju se preduslovi za jačanje sajber bezbjednosti u zemljama Zapadnog Balkana, unapređenje i razvoj saradnje među svim regionalnim akterima u borbi protiv ovih pretnji, kao i za uspostavljanja regionalnog čvorišta koje će podsticati napredne i relevantne programe i obuke, kao i saradnju u razvoju sajber nastavnog plana i programa u regionalnom akademskom domenu.

Na planu **bilansa rezultata** u oblasti organizovanog kriminala, u akciji usmjerenoj na borbu protiv šverca cigareta, u julu 2023. lišen je slobode nekadašnji direktor Uprave policije, pod sumnjom da je pomagao organizatoru kriminalne grupe u krijumčarenju cigareta. Specijalno državno tužilaštvo je sredinom septembra 2023, nakon višemjesečne istrage, podiglo optužnicu protiv 21 osobe, među kojima su visoki policijski službenici i operativci, predsjednik Opštine Budva i navodni vođe i pripadnici narko klanova. Pomenuta lica su optužena za krijumčarenje više od četiri tone kokaina, pranje više miliona eura, zloupotrebu službenog položaja i nedozvoljeno držanje oružja. Nadalje, u opsežnoj akciji realizovanoj u decembru 2023, pod sumnjom krijumčarenja cigareta, uhapšene su četiri osobe, od kojih dva službenika Uprave prihoda i carina. Takođe, u posljednjem mjesecu 2023, uhapšene su tri osobe, od kojih jedan policijski službenik, koji su osumnjičeni da su stvorili kriminalnu organizaciju u okviru koje su, kako se sumnja, međunarodnim brodovima krijumčarili 2,5 tona kokaina. U pogledu trajnog oduzimanja imovine, 6. decembra 2023. Viši sud u Podgorici je protiv dva pravna lica donio pravosnažnu presudu kojom ih je oglasio krivim za krivično djelo pranja novca i u korist države trajno oduzeo imovinsku korist pribavljenju krivičnim djelom – više nekretnina u nekoliko gradova u Crnoj Gori, čija je vrijednost u momentu sticanja 2006. i 2007. bila oko 8 miliona eura, a danas i značajno veća.

Kada je u pitanju oblast **migracija i azila**, Vlada je 8. septembra 2023. utvrdila Predlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kazahstan o readmisiji (vraćanju i prihvatanju) lica koja su bez dozvole boravka. Na planu zaštite lica iz Ukrajine, Vlada je 20. jula 2023. usvojila i Izveštaj o radu Koordinacionog tijela za vršenje nadzora nad sprovođenjem Odluke o odobravanju privremene zaštite licima iz Ukrajine, u kojem se konstatuje da je u periodu 1. januar – 31. oktobar 2023. registrovan najveći priliv lica iz Ukrajine tokom ljetnjih mjeseci. Takođe,

Vlada je 19. oktobra 2023. usvojila Predlog programa privremene, hitne podrške transportnom sektoru u kontekstu trenutne globalne krize izazvane ratom u Ukrajini. Suština ovog akta je da se potencijalnim privrednim subjektima u sektoru transporta ne uskrati pravni osnov i pravo na određeni vid podrške tako što se ovaj Program ne bi usvojio do kraja 2023, do kada je predmetna regulativa na snazi, već da se stvori pravni osnov koji bi značio da i u narednoj godini podrška može (ali i ne mora) biti realizovana.

Temeljna prava

U oblasti **temeljnih prava**, Vlada je 6. jula 2023. usvojila Nacionalni plan za implementaciju Konvencije Savjeta Evrope o suzbijanju i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) za period 2023-2027. godine. Ciljevi Nacionalnog plana su unapređenje i zaštita prava svakoga, posebno žena, da živi slobodno od nasilja kako u javnoj tako i u privatnoj sferi u skladu sa principima jednakosti i nediskriminacije, zatim postizanje ravnopravnosti polova i sprečavanje nasilja nad ženama kroz promjenu društvenog i kulturnog ponašanja žena i muškaraca, iskorjenjivanje predrasuda i rodni stereotipa, adekvatne obuke svih stručnjaka, kao i kroz programe za počiniocce nasilja kako bi se spriječila dalja viktimizacija žrtava rodno zasnovanog nasilja. Nadalje, Vlada je 23. novembra 2023. usvojila Strategiju implementacije Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost i njoj pratećih rezolucija za period 2024-2027. sa Akcionim planom za 2024-2025. godinu. Riječ je o trećem strateškom dokumentu u procesu implementacije obaveza koje proističu iz članstva Crne Gore u međunarodnim organizacijama. Njegovom implementacijom na nacionalnom nivou nastojaće se unaprijediti stanje u oblasti rodne ravnopravnosti u sektorima bezbjednosti, a prvenstveno u segmentima povećanja broja žena, kako u ukupnoj zastupljenosti u institucijama, tako i učešću u humanitarnim i mirovnim misijama. U odnosu na oblast ekonomskog državljanstva, Vlada je 12. jula 2023. usvojila Informaciju o aktivnostima Koordinacionog tijela za praćenje realizacije posebnog Programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore, u kojoj se navodi da je, tokom trajanja Programa koji je završen 31. decembra 2022, dostavljeno ukupno 487 zahtjeva aplikacija koji uključuju i 1.119 članova njihovih užih porodica. Zaključno sa 7. majem 2023, izdato je ukupno 808 rješenja za prijem u crnogorsko državljanstvo, kao i 12 rješenja o obustavi postupka. Nadalje, navodi se da je Vlada na Listu razvojnih projekata uvrstila 16 projekata čija su ukupna ulaganja bila približno 444,32 miliona eura. Vlada je 25. oktobra 2023. usvojila i Informaciju o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore za period januar – jun 2023. godine, koja sadrži prikaz podataka i aktivnosti nadležnih institucija na ispunjavanju obaveza iz pomenutog programa u navedenom periodu. U odnosu na oblast reforme zatvorskog sistema, Vlada je 14. septembra 2023. usvojila Informaciju o Predlogu memoranduma o razumijevanju između Uprave za izvršenje krivičnih sankcija i Njemačke nevladine organizacije „Help-Hilfe zur Selbsthilfe“, kojom je prihvatila sami tekst Memoranduma čiji je cilj pružanje podrške u implementaciji strateškog cilja iz Akcionog plana za sprovođenje Strategije izvršenja krivičnih sankcija 2023-2024. u odnosu na širenje radnih aktivnosti zatvorenika u okviru zatvorskog sistema, a time i njihova uspješnija rehabilitacija i reintegracija kroz radno okupacionu terapiju. Vlada je 27. decembra 2023. odlučila o Predlogu uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o Zastupniku Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, kojom je ograničen broj mandata zastupnika, odnosno zamjenika zastupnika na najviše dva i kojom se propisuju: alternativni uslovi za imenovanje i razrješenje zastupnika i zamjenika zastupnika, detaljnija procedura javnog poziva za imenovanje zastupnika i zamjenika zastupnika i ograničava mandat trenutnog Zastupnika do izbora Zastupnika po izmjenjenoj i dopunjenoj Uredbi. Vlada je 29.

decembra 2023. utvrdila i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama, čijim izmjenama se predviđa niz novina kojima će se stvoriti uslovi da građani lakše i brže ostvaruju pravo na pristup informacijama dok će organi imati proaktivnu ulogu tj. da organi nastupaju kao „otvoreni sistem“ u komunikaciji sa građanima. Na istoj sjednici Vlada je, zbog promjena u organizaciji i načinu rada državne uprave, donijela Odluku o Savjetu za prava djeteta, kojom je predviđeno da Savjetom predsjedava potpredsjednik Vlade za demografiju i mlade. U odnosu na oblast rodne ravnopravnosti.

U oblasti slobode izražavanja, Vlada je 12. jula 2023. usvojila Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period od 5. decembra 2022. godine do 23. juna 2023. godine. Ovim dokumentom je obuhvaćeno pet izvještaja o napadima na novinare i njihovu imovinu, kojima su date preporuke za postupanje nadležnih organa i institucija, u cilju utvrđivanja činjenica o napadima, preispitivanja bezbjednosti najugroženijih novinara i medija, postojanja eventualne odgovornosti za nastupanje zastarjelosti u određenim slučajevima, kao i potrebi sprovođenja određenih istražnih radnji. Dio izvještaja je i analiza tabele podataka o slučajevima napada na novinare i medije koju je Komisiji dostavilo Državno tužilaštvo, s podacima zaključno s 31. decembrom 2022. Vlada je 19. oktobra 2023. usvojila Medijsku strategiju Crne Gore 2023-2027. sa Akcionim planom za period 2023-2024, koja predstavlja jedan od ključnih dokumenata u domenu slobode izražavanja. Osnovni ciljevi koji se žele postići Medijskom strategijom odnose se na obezbjeđivanje povoljnijeg ambijenta za slobodu informisanja, protok ideja i mišljenja u ostvarivanju javnog interesa, generalnog poboljšanja uslova za rad i održivost medija, jačanja transparentnosti medijskog vlasništva, razvoja medijskog pluralizma i medijske pismenosti, jačanja samoregulacije te nezavisnosti i profesionalnosti javnih emitera. Vlada je 11. decembra 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjeni Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i televizija Crne Gore, kojim se određuje minimalni iznos za finansiranje nacionalnog javnog emitera Radio i Televizija Crne Gore, koji ne može biti manji od iznosa opredjeljenog za prethodnu fiskalnu godinu, s tim da on može biti uvećan u zavisnosti od makroekonomskih parametara i limita potrošnje. Na ovaj način se obezbjeđuje kontinuitet podrške države u obimu koji osigurava kvalitet pružanja javnih usluga i potvrđuje opredjeljenje Vlade da poštuje preporuke iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori da Javnom servisu bude obezbijeđeno predvidljivo i stabilno finansiranje.

2. POLITIČKI DIJALOG CRNE GORE SA EVROPSKOM UNIJOM

Tokom izvještajnog perioda, **Predsjednik Crne Gore mr Jakov Milatović** imao je izlaganje pred AFET-om, 18. jula 2023. godine Tokom izlaganja istaknuto uvjerenje da Crna Gora ostaje posvećena članstvu u EU, kao i očekivanje da do kraja ove godine može doći do opipljivog progressa. Sredinom godine, predsjednik Milatović je učestvovao na Samitu obilježavanja 20 godina od usvajanja Solunske deklaracije, i to 21. i 22. avgusta 2023. godine. Dodatno, predsjednik je učestvovao na Samitu Brdo - Brijuni

procesa, 10. i 11. septembra 2023. godine u Skoplju. Deklaracijom su se Slovenija i Hrvatska obavezale da intenziviraju strateški dijalog sa EU radi dinamiziranja procesa pristupanja. Takođe, odlučeno da Crna Gora bude domaćin Samita Brdo-Brijuni u 2024. godini. Predsjednik Milatović je učestvovao i na 3. Samitu Evropske političke zajednice (EPZ) 05. oktobra 2023. godine u Granadi (Španija). Na marginama samita održani su bilateralni susreti sa predsjednikom Vlade Španije P. Sančezom, predsjednikom Francuske E. Makronom i predsjednikom Švajcarske Konfederacije A. Bersetom. Nedvosmisleno poslata poruka značaja integracije regiona ZB.

Predsjednik Skupštine Crne Gore Andrija Mandić se sastao sa evropskim komesarom za susjedstvo i proširenje Oliverom Varheljijem 18. novembra 2023. godine u Budimpešti. Tokom susreta istaknuto da članstvo u EU ostaje strateški cilj Crne Gore, te da 28. saziv Skupštine snažno posvećen neophodnim reformama u cilju unapređenja evropske integracije Crne Gore.

Predsjednik Vlade Crne Gore mr Miloško Spajić boravio je u prvoj radnoj posjeti Briselu 18 - 21. decembra 2023. godine. Predstavljeni rezultati koje su 44. Vlada i ostale crnogorske institucije postigli u veoma kratkom periodu, a sa predstavnicima evropskih institucija planirane su aktivnosti u narednoj godini, što demonstrira jasnu stratešku opredijeljenost 44. Vlade Crne Gore za ubrzano ućanjenje u EU.

Potpredsjednica Skupštine Crne Gore Zdenka Popović je predvodila delegaciju koja je posjetila Brisel 29. i 30. novembra 2023. godine, na poziv Evropskog parlamenta. Posjeta je imala za cilj intenziviranje dijaloga između crnogorskih poslanika novog saziva i članova Evropskog parlamenta, kao i predstavnika Evropske komisije i Savjeta, s naglaskom na proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Bivši predsjednik Vlade Crne Gore dr Dritan Abazović učestvovao je na Bledskom strateškom forumu 28. i 29. avgusta 2023. godine. Bivši PV učestvovao na panelu lidera gdje se, od strane predsjednika Evropskog savjeta Š. Mišela čula poruka o značaju proširenja i potrebi da i sama EU bude spremna da primi nove članice do 2030, što nedvosmisleno priznanje da su u ranijem periodu postojale unutrašnje (EU) nesuglasice i otpori prema ideji proširenja. Abazović je učestvovao i na Samitu Berlinskog procesa, 16. oktobra 2023. godine u Tirani. Bivši PV govorio na Samitu lidera Berlinskog procesa tokom prve sesije „Integracija regiona u jedinstveno tržište i poboljšanje konvergencije sa EU“. Konstatovao je da samo bliža saradnja država Zapadnog Balkana može dovesti do napretka regiona i njegovog približavanja EU.

Potpredsjednik Vlade i ministar ekonomskog razvoja, Nik Gjelošhaj pretvodio je delegaciju Vlade Crne Gore, 28. novembra u Briselu, kada je održan sastanak sa predstavnicima Evropske komisije, te razgovarano o Planu rasta i Agendi prioriternih reformi. U ime Vlade, na sastanku su učestvovali i ministri evropskih poslova i energetike i rudarstva, Maida Gorčević i Saša Mujović.

Ministar vanjskih poslova dr Filip Ivanović učestvovao je na Ministarskoj konferenciji „Veća, jača Unija – učiniti EU spremnom za proširenje i zemlje kandidate spremne za pristupanje“ 2. novembra 2023. godine. Sastanak ministara vanjskih poslova EU-ZB na marginama Savjeta za vanjske poslove (FAC), 13. i 14. novembar 2023. godine. Na Ministarskom sastanku EU-ZB, Visoki predstavnik za vanjsku i bezbjednosnu politiku

Žozep Borelj pohvalio države ZB koje ostvaruju potpunu usklađenost sa restriktivnim mjerama. Ministar vanjskih poslova Crne Gore dr Filip Ivanović govorio je o vanjskopolitičkim prioritetima nove Vlade, iskazavši odlučnost za ubrzanje evropskih integracija, očekivanje da će Crna Gora uskoro ispuniti privremena mjerila u poglavljima 23 i 24 i otpočeti sa zatvaranjem poglavlja. Tokom posjete Briselu mvp Ivanović učestvovao i na Ministarskom sastanku Grupe prijatelja ZB (Austrije, Slovenije, Hrvatske, Slovačke, Italija) sa ministrima vanjskih poslova zemalja ZB (Srbija, Albanija, S.Makedonija, Bosna i Hercegovina, Kosovo).

Ministarka evropskih poslova Maida Gorčević sastala se, 17. novembra, sa ministarkom vanjskih poslova Rumunije, Luminicu Teodoru Odobesku. Zajednički je istaknuta važnost instrumenta Plan rasta za Zapadni Balkan za dalje sprovođenje reformi i ubrzanje integracije regiona u EU. Ministarka Gorčević se 23. novembra sastala se sa ministarkom vanjskih poslova Kraljevine Belgije, Hadjom Labib. Na sastanku je istaknuto da će Belgija nastaviti snažno da podržava Crnu Goru u procesu pregovora s Evropskom unijom, a politika proširenja će biti među prioritetima predstojećeg predsjedavanja te države Savjetom EU, u prvoj polovini naredne godine. Tokom posjete Briselu, ministarka Ministarka Gorčević je 29. novembra razgovarala sa evropskim komesarom za proširenje i susjedstvo, Oliverom Varheljijem i tom prilikom istaknuto da su se stvorile sve pretpostavke da stabilna i evropska Vlada intenzivira reforme na polju vladavine prava. U zajedničkom interesu je ubrzanje pregovaračkog procesa. Isti dan je imala odvojene sastanke sa specijalnim predstavnikom EU za Zapadni Balkan, Miroslavom Lajčakom i poslanikom Evropskog parlamenta i predsjedavajućim Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Vladimirom Bilčikom. Ministarka Gorčević je 7 – 8. decembra u Briselu imala niz aktivnosti: susret sa predsjednikom Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta, Oliverom Ropkeom, i njegovim saradnicima; sedamnaesti sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora između EU i Crne Gore (ZKO); učešće na panelu „EU proširenje: nova geopolitička urgencija“ koji je organizovao Institut Prijatelji Evrope i sastanak Strateškog i Operativnog odbora Zapadnobalkanskog investicionog okvira u Briselu. Tom prilikom, Evropska unija je opredijelila Crnoj Gori dodatnih 112,6 miliona eura za infrastrukturne projekte u okviru 9. poziva za sufinansiranje investicija.

Delegacija Vlade Crne Gore koju su činili **ministar finansija Vuković** zajedno sa ministarkom **evropskih poslova, Maidom Gorčević** i **ministrom ekonomskog razvoja, Nikom Gjelošhajem**, učestvovala je, 17. novembra u Skoplju, na sastanku koji je okupio ministre finansija i ekonomije, glavne pregovarače zemalja Zapadnog Balkana i visoke predstavnike Evropske unije, koji su otvoreno raspravljali o mogućnostima kako da se maksimalno iskoriste prednosti novodizajniranog Plana rasta, baziranog na četiri stuba: približavanje Zapadnog Balkana jedinstvenom tržištu EU, produbljivanje regionalne ekonomske integracije, ubrzanje temeljnih reformi i povećanje finansijske pomoći.

ZAKLJUČAK

U drugoj polovini 2023. nastavljene su aktivnosti na realizaciji obaveza koje proističu iz pregovora o članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji i generalno iz procesa evropske integracije.

Praksa održavanja redovnih sastanaka tijela predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju je nastavljena i u ovom dijelu godine, održavanjem sastanaka Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze (4.10.2023), Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku (12.10.2023), Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku (16.11.2023), Pododbora za inovacije, ljudske resurse, informatičko društvo i socijalnu politiku (12.10.2023) i Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo 10.10.2023. godine. Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova je učestvovalo na sastanku Zajedničkog konsultativnog odbora između EU i Crne Gore (ZKO), održan je 7. XII 2023. u Briselu.

Kada su u pitanju pregovori o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, u izvještajnom periodu su nastavljene aktivnosti na realizaciji preostalih obaveza po pregovaračkim poglavljima, u skladu sa privremenim i završnim mjerilima i obavezama definisanim Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Vlada je 25. oktobra 2023. usvojila *Izvještaj o samoprocjeni ispunjenosti privremenih i završnih mjerila u poglavljima pravne tekovine EU*. U cilju uspostavljanja pravnih pretpostavki za inoviranje ukupne strukture za pregovore, Vlada je 1. decembra 2023. donijela *Odluku o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji*, kojom su stvoreni su uslovi za bolju i efikasniju koordinaciju preostalih obaveza iz pregovaračkog procesa. Vlada je 29. decembra 2023. imenovala Predraga Zenovića za *glavnog pregovarača Crne Gore s Evropskom unijom*, čime je popunjena jedna od ključnih pozicija za pregovarački proces Crne Gore s Evropskom unijom. Pored navedenog, Vlada je 5. decembra 2023. odlučila o Informaciji o prioritetnim reformskim mjerama identifikovanim u kontekstu pripreme Plana rasta EU za Zapadni Balkan, i prihvatila *Prvi nacrt reformske agende za Instrument EU za reformu i rast*. Dodatno, 11. decembra 2023. Vlada je prihvatila i *Drugi nacrt reformske agende za Instrument EU za reformu i rast*, s ciljem afirmisanja podsticaja Evropske unije dostupnih kroz Instrument za reformu i rast za Zapadni Balkan, radi sprovođenja ključnih reformskih mjera u oblastima od strateškog značaja za ubrzanje ekonomskog rasta i konvergencije sa zemljama Evropske unije.

Važno je istaći i dugo očekivana imenovanja posljednjeg nedostajućeg sudije Ustavnog suda, kao i tri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika kojima se ispunjava potreba imenovanja nosilaca najviših pravosudnih funkcija.

Takođe, Crna Gora je nastavila trend usklađivanja sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, naročito u pogledu usklađivanja sa odlukama EU koje se tiču rata u Ukrajini.